

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра цивільного процесу

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільний процес» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 32 с.

Розробники:

Т. А. Цувіна, доктор юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу
А.Ю. Каламайко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри цивільного процесу

Затверджено на засіданні кафедри цивільного процесу
(протокол № 2 від 10 вересня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні кафедри цивільного процесу
(протокол № 17 від 03 червня 2021 року)
(протокол № 9 від 08 червня 2022 року)

Завідувач кафедри – К.В.Гусаров, доктор юридичних наук, професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	15
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	15
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	16
5. Форми педагогічного контролю й засоби оцінювання результатів навчання	17
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	19
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	20
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	21

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільний процес» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

1.1. Інститути/факультети (денна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 6,0	Галузь знань – 08 «Право»	Обов'язкова		Обов'язкова	
Кількість модулів – 4	Спеціальність – 081 «Право»	Рік підготовки: 2022-2023		Рік підготовки: 2022-2023	
		семестр		семестр	
Загальна кількість годин - 180	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	5	6	5	6
		Лекції		Лекції	
		28 год.	28 год.	2 год.	4 год.
		Практичні/семінарські заняття		Практичні/семінарські заняття	
		30 год.	30 год.	4 год.	4 год.
		Самостійна робота		Самостійна робота	
		28 год.	36 год.	70 год.	72 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента - 2-4.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	

Мета викладання навчальної дисципліни – формування знань про розгляд судами справ в порядку цивільного судочинства, реалізацію права на справедливий в суд в контексті цивільної юрисдикції, особливості позовного та інших видів проваджень.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про цивільне процесуальне право як галузь права, його змістовне наповнення;
- засвоєння студентами значення основним категорій цивільного процесуального права, змісту основних процесуальних інститутів;
- розвиток умінь і навичок щодо аналізу нормативно-правових актів, що регулюють цивільні процесуальні правовідносини, а також застосування цивільного процесуального законодавства при вирішенні конкретних судових справ, набуття досвіду аналітичної роботи.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: Теорія права», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Конституційне право України», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Економічна теорія» «Цивільне право (Частина 1)», «Кримінальне право (Загальна частина)».

Кореквізити: «Адміністративне право», «Цивільне право (Частина 2)», «Кримінальне право (Особлива частина)», «Трудове право», «Кримінальний процес», «Фінансове право».

Постреквізити: «Господарське право», «Адміністративне судочинство».

2. Очікувані результати навчання

РН-1.	Демонструвати знання та розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у галузі цивільного процесу.
РН 2.	Здійснювати оцінку та узагальнення інформації щодо ефективності правосуддя у цивільних справах та національної процесуальної системи.

PH-3.	Виявляти тенденції розвитку галузі цивільного судочинства та цивільного процесу у контексті сталих та формалізованих практик розвитку сфери цивільної юстиції на національному та наднаціональному рівнях.
PH-4	Володіти алгоритмами процесуальної діяльності у сфері цивільного процесу відповідно до правових статусів органів судової влади, учасників цивільного процесу та ефективно використовувати методи та способи діяльності згідно з їх правовими статусами з урахуванням положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
PH-5	Демонструвати знання та виокремлювати межі процесуальної правосуб'єктності суб'єктів процесуальної діяльності, форми її реалізації при розгляді цивільної справи з урахуванням міжнародних стандартів справедливого судочинства.
PH-6	Здійснювати планування правових результатів процесуальної діяльності з урахуванням положень п. 1 ст. 6 ЄКПЛ та практики ЄСПЛ.
PH-7	Демонструвати професійні знання вчинення процесуальних дій в цивільному судочинстві відповідно до міжнародних стандартів здійснення правосуддя.
PH-8	Виокремлювати специфіку співвідношення інститутів та норм матеріального і процесуального права при здійсненні правосуддя урахуванням положень практики ЄСПЛ.
PH-9	Демонструвати аналіз і оцінку правового регулювання цивільного судочинства з точки зору дотримання принципів цивільного процесуального права з урахуванням найкращих практик Європейського Союзу у цій сфері.
PH-10	Виявляти проблеми розмежування судової юрисдикції та пропонувати власні способи їх подолання на підставі діючого законодавства.
PH-11	Прогнозувати процесуальні наслідки оцінки доказів та її результати.
PH-12	Виявляти проблеми у застосовуванні універсальї позовної форми захисту права та його сучасних модифікацій та самостійно знаходити шляхи їх подолання.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності й освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК1.2. Здатність грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

ЗК1.3. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

Спеціальних компетентностей:

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК1.3. Знання і розуміння порядку розгляду юридичних спорів, що виникають між суб'єктами правових відносин.

СК1.4. Здатність ухвалювати рішення з юридичної справи відповідно до чинного законодавства.

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

ПРН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

ПРН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН1.3. Аналізувати питання про доцільність використання альтернативних засобів у вирішенні юридичних конфліктів і суперечок.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1 «Загальні положення».

Сфера цивільного процесу. Судовий захист прав і охоронюваних законом інтересів. Сутність правосуддя в цивільних справах і цивільного судочинства. Система судів цивільної юрисдикції. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства). Цивільне судочинство й інші форми судочинства. Професія судді і судовий метод.

Доступність правосуддя в цивільних справах і право на справедливий судовий розгляд. Усесвітній рух доступу до правосуддя. Доступність правосуддя як міжнародний стандарт. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод і її застосування в цивільному судочинстві. Право на справедливий судовий розгляд та його складові. Роль Ради Європи в гармонізації цивільного процесуального законодавства та практика його

застосування. Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо доступності правосуддя в цивільних справах.

Цивільне процесуальне право як галузь права. Предмет цивільного процесуального права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Цивільне процесуальне законодавство. Межі дії цивільного процесуального закону. Судова практика в цивільному судочинстві. Наука цивільного процесуального права. Видатні представники науки цивільного процесуального права кінця XIX – початку XX ст.

Принципи цивільного судочинства та їх система. Поняття та система принципів цивільного судочинства. Загальновизнані принципи права та судове правозастосування (верховенства права, правової визначеності, субсидіарності тощо). Правові аксіоми в цивільному судочинстві.

Окремі принципи цивільного судочинства. Принцип законності. Принцип незалежності суддів та підкорення їх тільки закону. Принцип рівності учасників перед законом та судом. Принцип гласності судового процесу та його повне фіксування технічними засобами. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження. Принцип національної мови. Принцип обов'язковості виконання рішень, ухвал, постанов суду. Принцип диспозитивності. Принцип змагальності. Принцип рівноправності сторін.

Склад суду, апарат суду, відводи. Правосуб'єктність органів судової влади. Склад суду. Помічник судді, консультант суду. Секретар судового засідання. Судовий розпорядник. Відвід судді та працівників апарату судів.

Сторони. Поняття сторін. Процесуальні права та обов'язки сторін. Процесуальна співучасть. Неналежний відповідач і порядок його заміни. Залучення співвідповідачів. Процесуальне правонаступництво.

Треті особи. Поняття третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Підстави та форми участі в цивільному процесі Уповноваженого Верховної Ради України, прокурора, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб, які захищають права інших осіб. Порядок порушення цивільної справи на захист прав та охоронюваних законом інтересів інших осіб. Участь органів державної влади та місцевого самоврядування в процесі для подання висновку у справі.

Представництво в суді. Поняття представництва в суді та його відмінність від суміжних процесуальних інститутів. Види судового представництва. Процесуальне становище та повноваження представника в суді.

Особи, що сприяють здійсненню правосуддя. Свідок. Експерт. Спеціаліст. Перекладач.

Процесуальні правовідносини та умови процесуальної діяльності. Поняття цивільних процесуальних правовідносин. Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Елементи цивільних процесуальних правовідносин. Судовий розсуд.

Модуль 2 «Умови процесуальної діяльності».

Цивільна юрисдикція. Поняття цивільної юрисдикції. Юрисдикція суду щодо справ позовного провадження. Юрисдикція суду щодо справ наказного провадження. Юрисдикція суду щодо справ окремого провадження.

Підсудність цивільних справ. Поняття підсудності. Види підсудності. Правила територіальної підсудності цивільних судів. Наслідки порушення правил підсудності. Порядок передачі справ з одного суду до іншого.

Зловживання процесуальними правами. Зловживання процесуальними правами як наукова проблема. Поняття зловживання процесуальними

правами. Види зловживань процесуальними правами. Протидія зловживанню процесуальними правами.

Процесуальні строки. Поняття процесуальних строків та їх види. Обчислення процесуальних строків. Продовження та поновлення процесуальних строків. Службові строки.

Судові витрати. Поняття і види судових витрат. Судовий збір. Види витрат, які пов'язані з розглядом справи. Повернення судового збору. Розподіл судових витрат між сторонами.

Заходи процесуального примусу. Поняття процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Підстави застосування заходів процесуального примусу. Відшкодування майнових збитків.

Доказування в цивільному судочинстві. Поняття і мета судового доказування. Поняття судових доказів. Предмет доказування. Факти, які не потребують доказування. Належність доказів і допустимість засобів доказування. Оцінка судових доказів. Забезпечення доказів.

Судові докази. Пояснення сторін і третіх осіб. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Висновок експерта.

Позов. Поняття позову і його елементи. Види позовів. Захист інтересів відповідача від позову. Зустрічний позов. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову. Мирова угода. Забезпечення позову.

Модуль 3 «Розгляд справи у суді першої інстанції».

Відкриття провадження у справі. Право на звернення до суду за судовим захистом. Передумови права на звернення до суду та порядок його здійснення. Позовна заява та її реквізити. Порядок виправлення недоліків позовної заяви. Повернення заяви. Підстави відмови у прийнятті заяви. Правові наслідки відкриття провадження у справі.

Підготовче провадження. Мета, значення та порядок здійснення підготовчого провадження. Зміст і процесуальний порядок проведення підготовчого засідання. Призначення справи до судового розгляду по суті. Судові повідомлення і виклики.

Розгляд справи по суті цивільних справ. Поняття та значення розгляду справи по суті, його процесуальний порядок. Відкладення розгляду справи та перерва в її розгляді. Зупинення провадження по справі. Закінчення справи без винесення судового рішення. Фіксування судового процесу технічними засобами. Електронний цивільний процес.

Заочний розгляд справи. Умови та порядок заочного розгляду справи. Сутність заочного рішення, його зміст та законна сила. Порядок перегляду заочного рішення. Скасування та оскарження судового рішення.

Рішення суду першої інстанції. Поняття та види рішень суду. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Зміст судового рішення. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив. Законна сила судового рішення. Ухвали суду першої інстанції.

Наказне провадження. Сутність наказного провадження. Підстави для видачі судового наказу. Порухення наказного провадження. Судовий наказ як процесуальний акт і процесуальний документ. Скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили. Видача судового наказу стягувачеві.

Окреме провадження. Загальна характеристика окремого провадження, його особливості. Справи про зміну правового статусу фізичної особи та встановлення фактів, що мають юридичне значення (визнання фізичної особи обмежено дієздатною чи недієздатною; надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності; визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її мертвою; усиновлення; встановлення фактів, що мають юридичне значення). Справи про визнання або відновлення неоспорюваних

суб'єктивних прав (відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі; передача безхазяйної нерухомої речі в комунальну власність; визнання спадщини відумерлою). Справи про застосування встановлених законом заходів щодо захисту прав та законних інтересів (надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку; справи про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу; справи про закриття банками інформації, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб).

Модуль 4 «Перегляд та виконання судових рішень. Позасудові форми захисту»

Моделі оскарження та перегляду судових рішень. Судові помилки, їх причини та класифікація. Право на оскарження судових рішень та право на справедливий судовий розгляд. Форми перегляду судових рішень. Роль Верховного Суду у формуванні судової практики.

Апеляційне провадження. Загальна характеристика апеляційного оскарження та перевірки судових рішень і ухвал. Право апеляційного оскарження та порядок його здійснення. Підготовка справи до розгляду в суді апеляційної інстанції. Розгляд справи судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції. Підстави для скасування рішень та ухвал судом апеляційної інстанції.

Касаційне провадження. Сутність та значення перегляду судових рішень в касаційному порядку. Право касаційного оскарження та порядок його здійснення. Підготовка справи до розгляду. Повноваження Верховного Суду. Підстави для скасування рішень та ухвал судом касаційної інстанції. Оскарження ухвал суду першої інстанції.

Провадження у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами. Сутність та значення провадження у зв'язку з нововиявленими та виключними

обставинами. Підстави перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами. Процесуальний порядок перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Виконавче провадження у структурі цивільного процесу. Виконання судових рішень як частина цивільного процесу. Учасники виконавчого провадження. Роль суду у стадії виконання судових рішень. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах.

Загальні правила виконавчого провадження. Підстави виконання та виконавчі документи. Строки пред'явлення виконавчих документів до виконання. Порядок та умови здійснення виконавчого провадження. Заходи примусового виконання.

Окремі виконавчі дії. Звернення стягнення на майно боржника. Звернення стягнення на будинки. Звернення стягнення на майно і грошові суми боржника, що знаходиться в інших осіб або належить боржникові від інших осіб. Звернення стягнення на заробітну плату, пенсію та стипендію боржника. Звернення стягнення на майно боржника – юридичної особи. Розподіл стягнутих сум між стягувачами. Виконання рішень про передачу певних предметів і здійснення певних дій.

Поворот виконання та судовий контроль. Поворот виконання судових рішень. Порядок, строки, особливості повороту виконання в окремих категоріях цивільних справ. Судовий контроль за виконанням судових рішень, його правова природа. Право сторони виконавчого провадження на оскарження дій або бездіяльності державного виконавця та порядок його реалізації. Розгляд скарги та судові рішення за скаргою.

Відновлення втраченого судового провадження. Поняття втрати судового провадження. Процесуальний порядок відновлення втраченого судового провадження. Рішення суду про відновлення втраченого судового провадження.

Природа міжнародного цивільного процесу. Поняття міжнародного цивільного процесу. Джерела міжнародного цивільного процесу. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі.

Окремі питання міжнародного цивільного процесу. Підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб. Проведення у справі за участю іноземної особи до судового розгляду. Визнання і виконання рішень іноземних судів в Україні.

Конвенційний механізм захисту прав людини Європейським судом з прав людини. Статус Європейського суду з прав людини. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини. Процедура прийняття скарги Європейським судом з прав людини та її розгляд. Рішення Європейського суду з прав людини та їх виконання в національних правопорядках.

Господарське судочинство. Система господарських судів. Підвідомчість справ господарським судам. Підсудність справ господарським судам. Учасники господарського процесу. Представництво в господарському процесі. Порушення провадження у справі та розгляд справ господарськими судами. Перегляд рішень господарського суду. Виконання рішень господарських судів.

Адміністративне судочинство. Адміністративні суди та їх система. Адміністративна юрисдикція. Підсудність справ. Учасники адміністративного судочинства. Проведення в адміністративному суді першої інстанції. Судові рішення. Особливості провадження в окремих категоріях адміністративних справ. Перегляд рішень адміністративних судів. Виконання рішень адміністративних судів.

Нотаріат і суд. Поняття нотаріату. Модель нотаріату латинського типу. Правовий статус нотаріуса. Компетенція нотаріальних органів. Страхування цивільної відповідальності нотаріуса. Контроль за діяльністю нотаріуса.

Нотаріальний процес. Поняття нотаріального процесу. Принципи нотаріального процесу. Суб'єкти нотаріального процесу. Стадії нотаріального процесу. Загальні правила вчинення нотаріальних дій.

Нотаріальні провадження. Нотаріальні дії, спрямовані на посвідчення безспірного права. Нотаріальні дії, спрямовані на посвідчення і засвідчення безспірних фактів. Нотаріальні дії, спрямовані на надання виконавчої сили платіжним зобов'язанням і борговим документам. Нотаріальні дії, спрямовані на зберігання спадкового майна та документів.

Взаємодія національного й іноземного нотаріатів. Міжнародно-правове співробітництво в нотаріальній сфері. Міжнародний обіг нотаріальних актів. Міжнародний союз нотаріату.

Третейське судочинство. Третейські суди. Значення третейського розгляду цивільно-правових спорів. Порядок розгляду спорів третейським судом. Проведення у справах про оскарження рішень третейських судів. Проведення у справах про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів.

Міжнародний комерційний арбітраж. Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Міжнародно-договірна уніфікація комерційного арбітражу. Міжнародні регламенти, Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ. Арбітражна угода та компетенція міжнародного комерційного арбітражу. Рішення міжнародного комерційного арбітражу та їх виконання.

Медіація в судочинстві. Сутність медіації. Принципи медіаційної процедури. Присудова медіація. Зовнішня медіація. Практика застосування медіації.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

V-й семестр 2022/2023 н.р.

лекції – 28 годин;

практичні заняття – 30 годин; консультації – 48 годин.

№ п/п	Календарні строки	Тема лекції, практичного заняття, консультації	Організаційні форми вивчення навчальної дисципліни /кількість годин/			Форми та засоби поточного та підсумкового контролю
			лекції	пз	ср	
1.	29.08.2022-04.09.2022	Модуль 1. Лекція: «Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство»	2			
2.	05.09.2022-11.09.2022	Лекція: «Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство»	2			
3.	05.09.2022-11.09.2022	Практичне заняття: «Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство» (колоквіум)		2	2	Усне опитування
4.	12.09.2022-18.09.2022	Лекція: «Принципи цивільного процесуального права»	2			
5.	12.09.2022-18.09.2022	Практичне заняття: «Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство» (колоквіум)		2	2	Усне опитування.
6.	19.09.2022-25.09.2022	Лекція: «Принципи цивільного процесуального права»	2			

7.	19.09.2022-25.09.2022	Практичне заняття: «Принципи цивільного процесуального права»		2	2	Вирішення практичних завдань
8.	26.09.2022-02.10.2022	Лекція: «Цивільні процесуальні правовідносини»	2			
9.	26.09.2022-02.10.2022	Практичне заняття: «Принципи цивільного процесуального права»		2	2	Вирішення практичних завдань
10.	03.10.2022-09.10.2022	Лекція: «Сторони»	2			
11.	03.10.2022-09.10.2022	Практичне заняття: «Цивільні процесуальні правовідносини» (колоквіум)		2	2	Усне опитування
12.	10.10.2022-16.10.2022	Лекція: «Сторони. Треті особи»	2			
13.	10.10.2022-16.10.2022	Практичне заняття: «Сторони»		2	2	Вирішення практичних завдань
14.	17.10.2022-23.10.2022	Лекція: «Представництво у суді. Органи та особи, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб»	2			
15.	17.10.2022-23.10.2022	Практичне заняття: «Сторони. Треті особи»		2	2	Вирішення практичних завдань
16.	24.10.2022-30.10.2022	Модуль 2. Лекція: «Цивільна юрисдикція та підсудність»	2			
17.	24.10.2022-30.10.2022	Практичне заняття: «Органи та особи, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб»		2	2	Вирішення практичних завдань, перевірка портфоліо
18.	31.11.2022-06.11.2022	Лекція: «Докази та доказування»	2			
19.	31.11.2022-06.11.2022	Практичне заняття: «Представництво у суді»		2	2	Усне опитування. 20 хвилинна письмова робота. Вирішення практичних завдань
20.	07.11.2022-13.11.2022	Лекція: «Докази та доказування»	2			

21.	07.11.2022-13.11.2022	Практичне заняття: «Цивільна юрисдикція та підсудність»		2	2	Вирішення практичних завдань. Презентація
22.	14.11.2021-20.11.2021	Лекція: «Позов та його сучасні модифікації»	2			
23.	14.11.2021-20.11.2021	Практичне заняття: «Цивільна юрисдикція та підсудність»		2	2	Вирішення практичних завдань
24.	21.11.2022-27.11.2022	Лекція: «Позов та його сучасні модифікації»	2			
25.	21.11.2022-27.11.2022	Практичне заняття: «Докази та доказування»		2	2	Вирішення практичних завдань
26.	28.11.2022-04.12.2022	Модуль 3. Лекція: «Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі»	2			
27.	28.11.2022-04.12.2022	Практичне заняття: «Докази та доказування»		2	2	Усне опитування. Презентація Вирішення практичних завдань
28.	05.12.2022-11.12.2022	Практичне заняття: «Позов та його сучасні модифікації»		2	2	Усне опитування. Вирішення практичних завдань, 20-хвилинна письмова робота. Перевірка портфоліо.
29.	12.12.2022-18.12.2022	Практичне заняття: «Позов та його сучасні модифікації»		2		Вирішення практичних завдань. Залік за результатами поточної роботи

VI-й семестр 2022/2023 н.р.

лекції – 28 годин;
практичні заняття – 30 годин;
консультації – 48 годин.

1.	06.02.23-12.02.2023	Лекція: «Підготовче провадження»	2			
----	---------------------	---	---	--	--	--

2.	13.02.23- 19.02.2023	Лекція: «Розгляд справи по суті. Заочне рішення»	2			
3.	13.02.23- 19.02.2023	Практичне заняття: «Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі»		2	2	Усне опитування. Вирішення практичних завдань
4.	20.02.23- 26.02.2023	Лекція: «Розгляд справи по суті. Заочне рішення»	2			
5.	20.02.23- 26.02.2023	Практичне заняття: «Підготовче провадження»		2	2	Усне опитування. Вирішення практичних завдань
6	27.02.23- 05.03.2023	Лекція: «Судові рішення»	2			
7.	27.02.23- 05.03.2023	Практичне заняття: «Розгляд справи по суті»		2	2	Ділова гра
8.	06.03.23- 12.03.2023	Лекція: «Неповні та спрощені провадження: процесуальні особливості їх розгляду»	2			
9.	06.03.23- 12.03.2023	Практичне заняття: «Розгляд справи по суті. Заочний розгляд справи»		2	2	Вирішення практичних завдань
10.	13.03.23- 19.03.2023	Лекція: «Неповні та спрощені провадження: процесуальні особливості їх розгляду»	2			
11.	13.03.23- 19.03.2023	Практичне заняття: «Судові рішення»		2	2	Вирішення практичних завдань
12.	20.03.20- 26.03.2023	Модуль 4. Лекція: «Перегляд судових рішень, які не набрали законної сили»	2			
13.	20.03.20- 26.03.2023	Практичне заняття: «Наказне провадження. Спрощене позовне провадження»		2	4	Усне опитування. Вирішення практичних завдань
14.	27.03.23- 02.04.2023	Лекція: «Перегляд судових рішень, які набрали законної сили»	2			

15.	27.03.23- 02.04.2023	Практичне заняття: «Окреме провадження»		2	4	Вирішення практичних завдань. 20 хвилинна письмова робота. Перевірка портфоліо
16.	03.04.23- 09.04.2023	Лекція: «Перегляд судових рішень, які набрали законної сили»	2			
17.	03.04.23- 09.04.2023	Практичне заняття: «Апеляційне провадження»		2	2	Усне опитування. Вирішення практичних завдань
18.	10.04.23- 16.04.2023	Лекція: «Виконавче провадження»	2			
19.	10.04.23- 16.04.2023	Практичне заняття: «Касаційне провадження»		2	2	Вирішення практичних завдань
20.	17.04.23- 23.04.2023	Лекція: «Виконавче провадження»	2			
21.	17.04.23- 23.04.2023	Практичне заняття: «Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами»		2	2	Вирішення практичних завдань.
22.	24.04.23- 30.05.2023	Лекція: «Міжнародний цивільний процес»	2			
23.	24.04.23- 30.05.2023	Практичне заняття: «Виконавче провадження»		2	2	Вирішення практичних завдань. Презентація
24.	01.05.23- 07.05.2023	Лекція: «Господарське та адміністративне судочинство»	2			
25.	01.05.23- 07.05.2023	Практичне заняття: «Виконавче провадження»		2	2	Усне опитування. Вирішення практичних завдань
26.	08.05.23- 14.05.2023	Лекція: «Позасудові форми захисту»	2			
27.	08.05.23- 14.05.2023	Практичне заняття: «Міжнародний цивільний процес»		2	2	Усне опитування. Вирішення практичних завдань
28.	15.05.23- 21.05.2023	Практичне заняття: «Господарське та адміністративне судочинство»		2	2	Вирішення практичних завдань

29.	22.05.23- 28.05.2023	Практичне заняття: «Позасудові форми захисту» <i>Консультація тематична</i>		2	24	Усне опитування. 20-хвилинна письмова робота. Перевірка портфоліо
30.	червень 2023	<i>Консультація передекзаменаційна</i>				іспит

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Календарні строки	Тема лекції, практичного заняття, консультації	Види навчальних занять (кількість годин)			Форми та засоби поточного та підсумков ого контролю
			Лекції	Практич ні / семі нарські заняття	Консуль тації	

5-й семестр 2021/2022 н. р.

лекції – 4 години;

практичні заняття – 4 години;

консультації - 2 години.

1.		<i>Оглядова лекція</i> по першій частині курсу «Цивільний процес»	2			
2.		Доступність правосуддя та предмет цивільного процесуального права Практичне заняття.		4*		Залік.

6-й семестр 2021/2022 н. р.

лекції - 6 год;

практичні заняття – 4 год;

консультації - ____ год.

1.		<i>Оглядова лекція</i> по другій частині курсу «Цивільний процес»	4			
2.		Провадження у справі в суді першої інстанції Практичне заняття.		4*		Іспит.

*Колоквіум

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Цивільний процес» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента до вивчення матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 2, 3, 4);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів або тестів.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Мінімальна оцінка результатів

поточного контролю й самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль								Самостійна робота студентів	Підсумкови й контроль (іспит)	Підсум кова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль №3		Модуль №4				
п/з, с/з	колоквіум	п/з, с/з	колоквіум	п/з, с/з	колоквіум	п/з, с/з	колоквіу м			
max 4	max 4	max 4	max 4	max 4	max 4	max 4	max 4	max 8	max 60	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 4	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	3	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Колоквіум	Max 4	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	3	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	1	Прогалини в знаннях, студент слабо володіє матеріалом роботи
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Оцінка самостійної роботи студента	Max 8	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні й практичні висновки
	6	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплені фактичними даними
	4	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість і самостійність у дослідженні
	2	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, відсутні висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом
	0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи

Іспит	Мах 60	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі</p>
	55	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури і знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи</p>
	50	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи</p>
	45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки й суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача</p>
	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших із них за допомогою викладача</p>
	35	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.</p>
	0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни</p>

**7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти
денної/заочної форми навчання**

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти.

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141
2. Цивільний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40-41, 42, ст. 492
3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545
4. Закон України «Про судовий збір». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 14, ст. 87
5. Закон України «Про виконавче провадження». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 30, ст. 542
6. Закон України «Про нотаріат». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 39, ст. 383

7. Закон України «Про третейські суди». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 35, ст. 412

Література
Основна література

1. Виконавче провадження: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; уклад. К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2017. 186 с.
2. Гузе, К. А. Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в суді. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 200 с.
3. Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух. Х.: Право, 2010. 352 с.
4. Каламайко, А. Ю. Електронні докази в цивільному процесі: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 178 с.
5. Комаров В. В. Нотаріат в Україні: підруч. / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. Х.: Право, 2011. 384 с.
6. Комаров В. В. Окреме провадження: моногр. / В. В. Комаров, Г. О. Світлична, І. В. Удальцова; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 312 с.
7. Комаров В. В. Позовне провадження: моногр. / В. В. Комаров, Д. Д. Луспенник, П. І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 551 с.
8. Кравцов, С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2014. 232 с.
9. Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.
10. Сакара, Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах: монографія; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2010. 256 с.
11. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2016. 848 с.
12. Цивільний процес : навч. посіб. для підготовки студентів 3-го та 4-го курсів бакалаврату літо 2022 року / [уклад. К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.] ; за заг. ред. проф. К. В. Гусарова. Харків : ТОВ «Оберіг», 2020. 229 с.
13. Цувіна, Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Слово, 2015. 281 с.
14. Цувіна Т. А. Принцип верховенства права у цивільному судочинстві: теоретико-прикладне дослідження : дис. ... доктора юрид. наук за спец. 12.00.03. Харків : Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. 600 с.

15. Череватенко, І. М. Нотаріальне провадження щодо посвідчення безспірних прав: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 200 с.
16. Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: монографія. Харків: Право, 2020. 224 с.
17. Цивільний процес : навч. посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / [К. В. Гусаров, К. А. Гузе, М. В. Жушман та ін.]. – Харків : Право, 2021. 338 с.

Додаткова література

1. Liber Amicorum Вячеслав Комаров / за ред. Т. В. Комарової; упоряд. Т. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 1192 с.
2. Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Х.: Право, 2012. 624 с.
3. Баранкова В. В. Законність нотаріальних актів. *Право і суспільство*, 2021. № 4. С. 28-34.
4. Кравцов С. О., Завгородня А. С., Точій А. О. Особливості використання електронних доказів у системі засобів доказування в цивільному процесі. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2021, № 4 (26). С. 220-224.
5. Мамницький В. Ю, Алексанян К. А., Діброва Т. А. Проблемні питання інституту малозначних справ за цивільним процесуальним кодексом України. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2021, № 9. С.79-82.
6. Сібільов Д. М. Виконавча сила рішень третейських судів. *Проблеми законності*, 2021, № 153. С. 38-48
7. Цувіна Т. А. Розумні строки судового розгляду як елемент права на справедливий судовий розгляд: підхід Європейського суду з прав людини. *Строки. Позовна давність: зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої*. Харків: ЕКУС, 2021. С. 142-160.
8. Цувіна Т. А. Проблемні питання контролю за діяльністю приватних виконавців. *Виконавче провадження: теорія та практика : монографія / за ред. Р. Ф. Ханової, С. О. Кравцова*. Харків : Право, 2021. С. 176–192 - 0,7.
9. Цувіна Т. А. Єдність судової практики й механізми її забезпечення. *Доступ до правосуддя в умовах сталого розвитку: до 30-річчя незалежності України : колективна монографія / за заг. ред. Ю. Притики та І. Ізарової*. Київ : ВД «Дакор», 2021. С. 108-134.
10. Шутенко О. В. Правове регулювання інституту сторін з позиції принципу балансу цивільних процесуальних правовідносин. *Слово Національної школи суддів*. 2021, №1 (34). С. 90 – 102.
11. Шутенко О. В. Нотаріат та нотаріальні дії консульських установ: впровадження змін щодо діяльності консульських установ при здійсненні нотаріальних дій. *Scientific Journal «ScienceRise: Juridical Science»*, 2021, No 1(15). С. 20-23.

12. Гузе К. А. Представництво прокурором інтересів держави в цивільному процесі в особі державних підприємств та інших господарюючих суб'єктів: проблеми суб'єктного складу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021, № 11. С. 153-156.
13. Попов О.І. Дослідження ролі вищого судового органу при перегляді судових рішень у цивільних справах у роботах С. Ю. Каца. *Матеріали круглого столу, присвяченого 105-й річниці від дня народження видатного вченого у галузі цивільного процесуального права, доктора юридичних наук, професора Семена Юлійовича Каца* (м. Харків, 15 грудня 2020 р.) : тези доп. М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України. Харків : Оберіг, 2020. С. 92-94.
14. Гусаров К. В. Проблемні питання поновлення строку на апеляційне оскарження у цивільному процесі. *Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі: мат-ли IV Міжнар. наук.-практ. конф.* (м.Суми, 28 травня 2021 р.). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С.72-74.
15. Комаров В.В. Верховний суд та єдність судової практики. *Актуальні шляхи удосконалення українського законодавства/ збірник тез наукових доповідей*. Харків. 2021. С. 165-172.
16. Рожнов О. Вимоги до строків встановлених судом. *Матеріали круглого столу, присвяченого 105-й річниці від дня народження видатного вченого у галузі цивільного процесуального права, доктора юридичних наук, професора Семена Юлійовича Каца* (м. Харків, 15 грудня 2020.): збірник тез. С. 95-98.
17. Колісник О.В. Окремі питання оцінки доказів у цивільному процесі. *Цивільна юстиція: актуальні проблеми теорії та практики у контексті Євроінтеграційних прагнень України: матеріали Круглого столу, присвяченого Дню Європейської юстиції* (м. Харків, 25 жовтня 2021 р.). 2021. Електронне наукове видання.
18. Рожнов О., Кравцов С. MED-ARБ як спосіб альтернативного врегулювання спорів. *Поширення литовського досвіду альтернативного вирішення спорів в Україні* : збірник наукових праць учасників міжнародного семінару (Київ, 22 жовтня 2020 р.). С. 132-140.
19. Prytyka Yu., Komarov V., Kravtsov S. Reforming the Legislation on the International Commercial Arbitration of Ukraine: Realities or Myths. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021, No 3(11). P. 117–128.
20. Komarov V., Tsuvina T. The Impact of the ECHR and the Case law of the ECtHR on Civil Procedure in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021, No 1(9). P. 79–101.
21. Komarov V., Tsuvina T. International standard of access to justice and subject of civil procedural law. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021, Vol. 28, No. 3. P. 197-208.

22. Gusarov K., Popov O. Recognition of the fact of birth or death in the temporarily occupied territory under the rules of special proceedings. *Щорічник українського права: зб. наук. пр.* Харків : Право, 2021, No 13. С. 261- 272.
23. Kaplina O., Zhushman M., Cherevatenko I. Jidicial reforms in Ukraine: polishing procedures and their systemic role. *Cuestiones politicas.* 2021, Vol. 39, N70. P.757-768.
24. Surzhenko O., Kravtsov S., Golubeva N. The Validity, Effectiveness, and Enforceability of an Arbitration Agreement: Issues and Solutions. 2021, 4 (12). *Access to Justice in Eastern Europe.* P. 116–130.
25. Drozdov O., Rozhnov O., Mamnitskyi V. Mediation and Court in Ukraine: Perspectives on Interaction and Mutual Understanding. *Access to Justice in Eastern Europe.* 2021, No 3(11). P. 181-190.
26. Huze K., Aliieva-Baranovska V., Zelena I., Shvets V., Kurkova K. The Procedure of Compulsory Licensing of Invention in Ukraine: Some Legal Aspects. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues.* 2021, Vol. 24, Iss. 5. P. 1-10.

Інтернет-ресурси.

18. www.court.gov.ua – Судова влада України (офіційний портал)
19. <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України
20. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> - Верховний Суд
21. <http://reyestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень
22. <http://zakon1.rada.gov.ua> - Законодавство України

СЕНМК

База даних “Навчальний електронно-інформаційний комплекс з цивільного процесу” (Державна служба інтелектуальної власності України свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 48760 від 13.04.2013 р.) - <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=138>